

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นการศึกษาวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาล
2. สร้างรูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้
3. ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัยมีดังนี้คือ

รูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสามารถเพิ่มความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลคือ

1. รูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถเพิ่มระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้กับนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการตนเอง ความปรารถนาต่อการเรียนรู้ และการควบคุมตนเอง และเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นและมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาในบทบาทการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองเพิ่มขึ้น
2. นักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีระดับความพร้อมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 จากวิทยาลัยพยาบาล 32 สถาบัน สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีสถานที่ตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศ จำนวน 1,670 คน กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 90 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 45 คน เป็นนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ กลุ่มควบคุมจำนวน 45 คน เป็นนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ในการพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักศึกษา แบ่งระดับความพร้อมออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับต่ำ ปานกลาง สูง โดยนักศึกษา พยาบาลทั้ง 2 กลุ่ม มีจำนวนนักศึกษาที่มีระดับความพร้อมต่ำ ปานกลาง สูง เป็นจำนวนใกล้เคียงกัน

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา พรบ. วิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) 2540 มาตรา 21 29 30 และ 82 ศึกษาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ศึกษา พรบ. การศึกษาแห่งชาติ 2542 และศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนานิสิตนักศึกษา ทฤษฎีและแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐาน ในการกำหนดหลักการพัฒนานิสิตนักศึกษา และกำหนดรูปแบบโปรแกรมชุดกิจกรรมส่งเสริม ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม การวัด และประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งกำหนดแนวทางประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนา นักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่ม ความสามารถในการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาเครื่องมือในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือวัดความพร้อม (SDLR) ของฟิชเชอร์ คิง และแทค (Fisher; King and Tague, 2001) มาพัฒนาเพื่อใช้ในการสำรวจระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 จากวิทยาลัยพยาบาล 32 แห่ง สังกัด สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

ขั้นตอนที่ 3 สำรวจระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (SDLR) ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 32 สถาบัน ทุกภูมิภาคของประเทศ จำนวน 1,670 คน เพื่อศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ขั้นตอนที่ 4 สร้างรูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 นำผลการสำรวจความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 3 องค์ประกอบคือ การจัดการตนเอง ความปรารถนาต่อการเรียนรู้ และการควบคุมตนเอง มาเป็นบริบทในการสร้างรูปแบบ

ส่วนที่ 2 สร้างโปรแกรมการฝึกอบรมนักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ โดยสกัดสาระและมโนทัศน์ที่สำคัญจากการศึกษาทฤษฎี และแนวคิดของการพัฒนานิสิตนักศึกษาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมาประมวลกับบริบทของผลการสำรวจระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ส่วนที่ 3 วางแผนเตรียมการพัฒนานักศึกษา และกำหนดเป้าหมายในการอบรม

ส่วนที่ 4 เลือกรูปแบบการอบรมและวิธีการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ นอกชั้นเรียน โดยแบ่งการอบรมเป็น 3 ระยะเวลาคือ ระยะเวลาที่ 1 ใช้วิธีการอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางและการศึกษาดูงาน ระยะเวลาที่ 2 ใช้วิธีการอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม ทำหน้าที่เป็นผู้ฝึก (Coach) และแบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มย่อย ระยะเวลาที่ 3 ใช้วิธีการติดตามและเสริมแรงให้กำลังใจนักศึกษาเน้นนักศึกษาที่มีระดับ SDLR ต่ำเป็นรายบุคคล

ขั้นตอนที่ 5 ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ในสภาพจริง

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลการเรียนรู้และประเมินผลการนำรูปแบบไปทดลองใช้ในสภาพจริง

การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบผู้วิจัยดำเนินการโดย

6.1 ประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยประเมินจากแบบวัดในแต่ละกิจกรรมดังนี้

6.1.1 ประเมินระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังการเข้าร่วมโปรแกรมอบรมด้วยการเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบ t (t-test dependent)

6.1.2 ประเมินลักษณะของผู้เรียนโดยประเมินความสามารถ ลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การเปรียบเทียบความแตกต่างที่มีต่อพฤติกรรมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจากแบบวัดความสามารถในการอ่าน แบบวัดความสามารถในการฟัง แบบวัดความสามารถในการฝึกปฏิบัติบทบาทผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ด้วยสถิติทดสอบ t (t-test independent)

6.2 ประเมินรูปแบบการพัฒนานักศึกษา

ประเมินรูปแบบการพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

6.2.1 ด้านเนื้อหาสาระต่อการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

6.2.2 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

6.2.3 ด้านวิธีการจัดอบรมและพัฒนานักศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (SDLR) ของนักศึกษาพยาบาล

ผลการสำรวจความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขจากวิทยาลัยพยาบาล 32 สถาบันทั่วประเทศ พบว่า มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.70$ S.D.= 0.38)

2. รูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้

รูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากหลักทฤษฎีและแนวคิดการพัฒนาบัณฑิตศึกษาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยนำมาในทศน์ที่สำคัญมาเป็นพื้นฐานในการสร้างรูปแบบ และนำมาประมวลกับบริบทของผลการสำรวจระดับ (SDLR) ของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 32 สถาบัน จึงนำมาสร้างรูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ โปรแกรมส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองประกอบด้วยชุดกิจกรรม 8 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมกำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ ตัวอย่างแบบมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ หลักการและเหตุผล เป้าหมายในการพัฒนานักศึกษากระบวนการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบ และผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบ

การนำรูปแบบไปทดลองใช้ในสภาพจริง ผู้วิจัยจัดทำเป็นคู่มือสำหรับอาจารย์และนักศึกษา และในคู่มือแสดงรายละเอียดให้เห็นถึงการนำโปรแกรมไปปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม คือ

- 1) วัตถุประสงค์ของคู่มือโปรแกรมกิจกรรมส่งเสริมความพร้อม
- 2) คำแนะนำในการใช้โปรแกรม
- 3) ขั้นตอนในการปฏิบัติการใช้แต่ละกิจกรรม
- 4) ประโยชน์ในการใช้โปรแกรมกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการพัฒนานักศึกษา
- 5) แผนการฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้และ
- 6) การกำหนดรหัสเอกสาร

โดยผู้วิจัยแบ่งการอบรม การสอนและการพัฒนานักศึกษาออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 อบรมโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ระยะที่ 2 สอนและฝึกอบรมโดยอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ผู้นิเทศจากภาควิชาต่าง ๆ ระยะที่ 3 เป็นการติดตามนักศึกษาฝึกปฏิบัติจริงบนหอผู้ป่วยและเน้นติดตามนักศึกษาที่มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (SDLR) ต่ำ เป็นรายบุคคล เพื่อเสริมแรงและให้กำลังใจ การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโดยประเมินระดับความพร้อมและประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่เพิ่มขึ้น และประเมินความเหมาะสมของการนำรูปแบบไปใช้

ผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบพบว่า ผลในทางตรง 1) นักศึกษาพยาบาลมีระดับ SDLR เพิ่มขึ้นทั้ง 3 องค์ประกอบคือ การจัดการตนเอง ความปรารถนาต่อการเรียนรู้ และการควบคุม

ตนเอง 2) มีความสามารถในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาในบทบาทผู้อำนวยการเรียนรู้อำนาจความสะดวกในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ผลในทางอ้อม พบว่า 1) นักศึกษามีทัศนคติในทางบวกต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ปรับเปลี่ยนบุคลิกลักษณะนิสัยในการศึกษาด้วยตนเอง รับผิดชอบต่อการเรียน 2) ประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมบทบาท Facilitator เป็นเพื่อนร่วมทางในการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาระหว่างกลุ่มเพื่อน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในภายภาคหน้า 3) กระบวนการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาช่วยให้นักศึกษาคิดสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการพยาบาล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วย และผู้รับบริการ และส่งผลต่อความก้าวหน้าในตนเองและวิชาชีพ

3. ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้

3.1 ผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล

รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่ามีความเหมาะสม ในการนำไปใช้พัฒนานักศึกษาพยาบาลในทุกกิจกรรม คือ

1. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (SDLR) ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นโดยภาพรวมทั้ง 45 คน และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (SDLR) ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง จำนวน 45 คน พบว่าหลังการทดลอง นักศึกษาที่มีระดับ (SDLR) ต่ำ จำนวน 7 คน มีพัฒนาการตนเองเพิ่มขึ้นทั้ง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 กล่าวคือ นักศึกษาที่มีระดับ (SDLR) ต่ำ พัฒนาการตนเองไปสู่ระดับ (SDLR) สูง จำนวน 5 คน จากระดับ (SDLR) ต่ำ พัฒนาการตนเองไปสู่ระดับ (SDLR) ปานกลาง จำนวน 2 คน ส่วนนักศึกษาที่มีระดับ (SDLR) ปานกลาง จำนวน 31 คน พัฒนาตนเองไปสู่ระดับ (SDLR) สูง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 70.97 ส่วนอีก 9 คนคิดเป็นร้อยละ 29.03 ยังมีระดับ (SDLR) อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นทั้ง 9 คน และนักศึกษาที่มีระดับ (SDLR) สูงทั้ง 7 คน มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทั้ง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยภาพรวม นักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองมีระดับ (SDLR) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนทดลองทั้ง 45 คน หลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มควบคุมจำนวน 45 คนมีระดับ (SDLR) ต่ำ 7 คน มีพัฒนาการตนเองจากระดับ (SDLR) ต่ำไปสู่ระดับ (SDLR) ปานกลาง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 ส่วนอีก 4 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 57.14 ยังอยู่ในระดับ (SDLR) ต่ำ และมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเดิมอีก 1 คน ส่วนนักศึกษาที่มีระดับ (SDLR) ปานกลาง จำนวน 34 คน ในจำนวนนี้มีพัฒนาการตนเองไปสู่ระดับ (SDLR) สูง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 26.47 และยังอยู่ในระดับ (SDLR) ปานกลาง 23 คน คิดเป็นร้อยละ 67.65 สำหรับนักศึกษาที่มีระดับ (SDLR) สูง 4 คน มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย

2. ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษากลุ่มทดลองเพิ่มขึ้น กล่าวคือนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น 42 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการทดลอง นักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง และนักศึกษากลุ่มควบคุม โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองเพิ่มขึ้น 41 คน คิดเป็นร้อยละ 91.11 ส่วนกลุ่มควบคุมผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67

3. ความสามารถในบทบาทผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา กรณีศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความสามารถในบทบาทผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนทดลองทุกรายการ และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กระตุ้นการแก้ปัญหาของทีม ($\bar{X} = 4.62$ S.D.= 0.48) รองลงมาคือ เป็นผู้ฟังที่ดี ($\bar{X} = 4.60$ S.D.= 0.62) และอันดับที่ 3 คือกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.58$ S.D.= 0.62)

3.2 ผลการพัฒนาตนเองของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง ด้านลักษณะของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง

1. ลักษณะพฤติกรรมของผู้เรียน เมื่อนักศึกษาพยาบาลประเมินตนเองเปรียบเทียบกับบุคคลทั่วไปในสังคม นักศึกษามองตนเอง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าบุคคลทั่วไปในสังคม มีลักษณะเด่น 3 อันดับแรกคือ ความกตัญญู (กระทำการเพื่อทดแทนบุญคุณ) ความสามารถพึ่งตนเอง และสัจจะ (ตั้งใจจริงและจริงใจต่อการทำงาน) ส่วนพฤติกรรมที่นักศึกษามองตนเองมีน้อยกว่าคนทั่วไปในสังคมคือความขยันหมั่นเพียร

2. คุณลักษณะตามบุคลิกของนักศึกษาพยาบาล ลักษณะเด่นในทางบวก 3 อันดับแรกคือ โอบอ้อมอารี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ว่าเรื่องและเอื้อเฟื้อมีน้ำใจต่อผู้อื่น ส่วนคุณลักษณะในด้านลบ 3 อันดับแรกคือ อารมณ์อ่อนไหว ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น/ไม่กล้าถาม และมีความเครียด

3. ลักษณะบางประการของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองที่พบคือ ข้าพเจ้าไม่ค่อยขยันมักทำงานแบบจวนตัว ข้าพเจ้ามีความสามารถในการพึ่งตนเองได้ ข้าพเจ้ารักความจริงและจริงจังในการทำงาน ข้าพเจ้าเป็นคนอดทนและยอมเหนื่อยเพื่อให้งานเสร็จ นักศึกษาบางคนมีวินัยสามารถบังคับตนให้ทำตามระเบียบข้อบังคับ แม้จะเป็นงานที่ไม่ชอบ นักศึกษาบางคนพยายามสร้างความพอใจให้เกิดความอยากทำ

3.3 ผลการพัฒนาตนเองของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองด้านความปรารถนาต่อการเรียนรู้

1. ความสามารถในการอ่านของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนทดลอง และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการฟังของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มทดลองหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ด้านพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการฝึกอบรมเป็นผู้นำทีมแก้ปัญหากรณีศึกษาในบทบาทผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ประเมินโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้นิเทศ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกรายการ และมากเป็นอันดับ 1 คือ พัฒนาการตนเองด้านการตรงเวลา รับผิดชอบ ส่งงานครบ ($\bar{X} = 4.47$ S.D.= 0.64) อันดับ 2 สนใจใฝ่รู้ในการเรียน ($\bar{X} = 4.23$ S.D.= 0.37) อันดับ 3 คือสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.07$ S.D.= 0.45)

3.4 ผลการประเมินรูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้

การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโดยการนำรูปแบบไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ พบว่า การพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสามารถเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนานักศึกษาทุกกิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้ ด้านเนื้อหาสาระต่อการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่เหมาะสมอันดับแรกคือ กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน "หนังสือในดวงใจ" อันดับรองลงมาคือ พัฒนาการคิดแบบบูรณาการ และอันดับ 3 คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สำหรับความเหมาะสมของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่าส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมากเช่นเดียวกัน อันดับแรกคือ การพัฒนาการคิด

แบบบูรณาการ รองลงมาคือกิจกรรมหนังสือในดวงใจ และอันดับ 3 คือ ทำความรู้จักกับตนเอง สำหรับความเหมาะสมในด้านวิธีการจัดอบรมและพัฒนาการศึกษา พบว่า ความเหมาะสมในระดับมากอันดับแรกคือ การพัฒนาการคิดแบบบูรณาการ รองลงมาคือการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และอันดับ 3 คือ ทักษะศึกษานอกสถานที่ ผลการทดลองใช้รูปแบบในสภาพจริง สรุปได้ว่ารูปแบบการพัฒนาการศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ มีความเหมาะสมในการใช้พัฒนานักศึกษาพยาบาลทุกกิจกรรม

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง

ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง พบว่า สัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = 0.873$ $p = .001$)

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาการศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านการทดลองใช้ในการพัฒนานักศึกษาในสภาพจริงเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ ผลการประเมินรูปแบบเป็นที่น่าสนใจคือได้ว่า สามารถนำไปพัฒนานักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขได้เป็นอย่างดี กล่าวคือนักศึกษาปรับเปลี่ยนบุคลิกลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีพัฒนาการตนเองเพิ่มขึ้น โดยมีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพิ่มขึ้น มีความสามารถในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาในบทบาทของผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองเพิ่มขึ้น ผลการนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ในสภาพจริงจากการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบและประเด็นที่นำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้

รูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ พบว่า สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนโดยเพิ่มความพร้อมในการเรียนรู้ในการนำตนเองให้แก่ นักศึกษาพยาบาล โดยมีระดับ SDLR มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม 41 รายการ มีเพียง 1 รายการที่ SDLR ต่ำกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมคือ เมื่อฉันเผชิญกับปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ ฉันจะไปขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 20 รายการ คือ ฉันเป็นคนมีวินัยในตนเอง ฉันสามารถกำหนดสิ่งที่ต้องทำในแต่ละวันได้ ฉันกำหนดตารางเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละวันไว้อย่างชัดเจน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นฉันสามารถจัดการกับปัญหาได้ ฉันคิดว่าฉันเป็นคนมีระเบียบ ฉันกำหนดเวลาในการทบทวนบทเรียนไว้อย่างชัดเจน ฉันแก้ปัญหาโดยการไตร่ตรองก่อนเสมอ ฉันชอบวางแผนการเรียนรู้ของตนเองมากกว่าให้ผู้อื่นมากำหนด ฉันเชื่อมั่นว่าฉันสามารถค้นหาเรื่องราวที่ตนเองสนใจอยากรู้ได้ ฉันมีความสุขกับการศึกษาค้นคว้า ฉันประเมินแนวความคิดใหม่ ๆ อย่างลึกซึ้งด้วยการพินิจพิจารณา ฉันชอบรวบรวมข้อเท็จจริงก่อนการตัดสินใจ ฉันมักทบทวนวิธีการพยาบาลที่ฉันปฏิบัติอยู่เป็นประจำเสมอ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุง ฉันมีความตั้งใจในสิ่งที่ฉันเรียนรู้อยู่เสมอ ฉันคิดว่าฉันมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจในการกระทำของฉันอยู่เสมอ ฉันมีความเป็นตัวของตัวเอง ฉันชอบกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฉันสามารถแก้ปัญหาได้ถูกจุดหรือถูกทิศทางจากประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเอง ฉันรู้ว่าฉันมีความสามารถอย่างไร ฉันชอบกำหนดเกณฑ์ในการประเมินความสามารถของตนเองมากกว่าให้ผู้อื่นเป็นผู้กำหนด สำหรับ 1 รายการที่มีระดับ SDLR ต่ำกว่าหลังการทดลอง คือเมื่อฉันเผชิญกับปัญหาที่ฉันแก้ไขไม่ได้ฉันจะไปขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น จากการสอบถาม สังเกตและสัมภาษณ์นักศึกษากลุ่มทดลองให้เหตุผลว่า การฝึกให้พวกเขาแก้ปัญหาในกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใน กิจกรรมที่ 8 นั้น ช่วยให้พวกเขาได้รู้จักการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา และสามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและพึ่งตนเองได้จึงไปขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นน้อยลง

ในขณะที่นักศึกษากลุ่มควบคุม เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดพบว่า มีระดับ SDLR ส่วนใหญ่ ไม่แตกต่างระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมทดลอง มีเพียง 2 รายการที่มีความแตกต่างกันคือ เมื่อฉันเผชิญกับปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ฉันจะไปขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น และฉันตั้งความหวังในชีวิตไว้สูง ระดับ SDLR ของนักศึกษากลุ่มควบคุมเป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ที่จัดขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามปกติ ดังนั้นระดับ SDLR ของนักศึกษากลุ่มควบคุมที่เพิ่มขึ้นจากการฝึกงาน และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในขณะฝึกงานส่งผลต่อระดับ SDLR

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าระดับ SDLR ที่เพิ่มขึ้นโดยธรรมชาติ มีสัดส่วนน้อยกว่ามากเมื่อเทียบกับกลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมชุดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของนักศึกษา

ความแตกต่างของพฤติกรรมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาลที่พบจากการทดลองเมื่อผ่านการพัฒนาด้วยโปรแกรมส่งเสริมความพร้อมทุกกิจกรรม พัฒนาการตนเองของนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น ถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การพัฒนานิสัยในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียนโดยตรง นักศึกษาได้รู้จักตนเอง นำตนเอง ศึกษาตนเองโดยอิสระ มีอิสระในตนเองต่อการตัดสินใจพัฒนาตนเองตามโปรแกรม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้นิเทศคอยชี้แนะและในที่สุดนักศึกษาเรียนรู้ตนเองว่า ตนเองต้องการเรียนรู้อะไร ตั้งเป้าหมายในการเรียนได้ และเรียนรู้ว่าจะใช้กลยุทธ์ในการเรียนอย่างไร ใช้แหล่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้จากที่ใดบ้าง เช่น จากห้องสมุด จากการค้นคว้าใน Internet จากอาจารย์ รุ่นพี่ และเพื่อน และสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ว่าได้เรียนรู้อะไรในแต่ละกิจกรรม และเมื่อมาวิเคราะห์ในรายละเอียดของระดับความพร้อมที่เพิ่มขึ้นเป็นรายบุคคลของนักศึกษาพยาบาลพบว่า โดยภาพรวมนักศึกษามี SDLR เพิ่มขึ้นทั้ง 45 คน คิดเป็นร้อยละ 100 คือ กลุ่มนักศึกษาที่มี SDLR ต่ำ 7 คน พัฒนาการตนเองไปสู่ SDLR สูง 5 คน ปานกลาง 2 คน กลุ่ม SDLR สูง 7 คน มีพัฒนาการตนเอง สูงขึ้นทั้ง 7 คน แต่นักศึกษาที่มี SDLR ปานกลาง 31 คน มีพัฒนาการตนเอง จาก SDLR ปานกลางไปสู่ระดับสูง 22 คน ส่วนอีก 9 คนยังคงมีระดับ SDLR ปานกลาง แต่มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นทั้งหมด อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาเหล่านี้ส่วนหนึ่งอยู่ในช่วงเปลี่ยนสถานที่ฝึกปฏิบัติงานตาม Rotation ของการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย อยู่ในระหว่างการปรับตัวกับการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยที่เปลี่ยนซึ่งเป็นตึกผู้ป่วยภาวะวิกฤติ ประกอบกับความวิตกกังวลที่เข้าสู่ช่วงของการสอบวัดความรู้ความสามารถขั้นรวบยอดทางการพยาบาลของวิทยาลัยเครือข่าย จึงมีความวิตกกังวลค่อนข้างสูง ประกอบกับบุคลิกลักษณะนิสัยส่วนตัวของนักศึกษา กล่าวคือนักศึกษา 5 คน มีลักษณะค่อนข้างเก็บตัว ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในกิจกรรม พุดน้อยและมักจะเงียบเฉยไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและมักใช้เวลาในการเดินทางกลับบ้านต่างจังหวัดบ่อย ๆ มีเพื่อนสนิทที่อยู่ต่างสถาบัน มักใช้เวลาในวันหยุด และพบปะสังสรรค์กับเพื่อนนอกสถาบัน ส่วนนักศึกษาอีก 4 คน มีลักษณะเป็นกลุ่มที่มีความวิตกกังวลสูงในทุก ๆ เรื่อง เช่นการได้รับมอบหมายให้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยภาวะวิกฤตจากที่พยาบาลบนหอผู้ป่วย และจากอาจารย์ผู้นิเทศ นักศึกษาทั้ง 4 คนเป็นผู้ที่มีลักษณะพึ่งพา ต้องการความช่วยเหลือจากอาจารย์และเพื่อน มักมีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถ แสวงหาคนที่สามารถแนะนำได้ และมักทำงานตามคำสั่ง

ไม่ค่อยคิดงานใหม่ ๆ เช่น ได้รับมอบหมายให้เขียนแผนการพยาบาล (Nursing care plan) มักจะเขียนเหมือนกันเกือบทุกครั้ง แม้ว่าจะได้รับการมอบหมายให้การพยาบาลดูแลผู้ป่วยที่เปลี่ยนไปแล้วก็ตาม ซึ่งในส่วนนี้การให้ความเอาใจใส่ดูแลใกล้ชิดของอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์นิเทศบนหอผู้ป่วยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ข้อมูลนักศึกษาเป็นรายบุคคลและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ นักศึกษาสามารถปรับตัวในการใช้เวลา ในการศึกษาหาความรู้ มุ่งมั่นในการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น

ผลจากการทดลองชี้ให้เห็นว่า รูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสามารถเพิ่มระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้กับนักศึกษาพยาบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมความสามารถในบทบาทผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ด้วยการฝึกคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาที่จะส่งผลต่อการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และการแก้ปัญหาในการฝึกปฏิบัติในวิชาชีพพยาบาล และเมื่อนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการศึกษาหาความรู้เป็นประจำ ย่อมส่งผลต่อความสามารถและบุคลิกลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาลที่แสดงออกถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ และความรู้สึกรายในตัวผู้เรียนเพื่อเพิ่มสมรรถนะในวิชาชีพพยาบาล วิทยาลัยโดยอาจารย์ และการจัดสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ จะเป็นส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนไปสู่จุดหมายได้ สรุปได้ว่า นักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีระดับความพร้อมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้ กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในบทบาทการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองพบว่า นักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นมากกว่า ก่อนการทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุม โดยสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองเพิ่มขึ้น 42 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ในขณะที่นักศึกษากลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น 18 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนความสามารถในบทบาทการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีความสามารถเพิ่มขึ้นโดยหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนทดลองทุกรายการ และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การกระตุ้นการแก้ปัญหาของทีม ความสามารถในการเป็นผู้ฟังที่ดี และการกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ข้อค้นพบจากการทดลองครั้งนี้พบว่า ในการฝึกบทบาทการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้นั้น ในการวิเคราะห์แก้ปัญหาจากการระดมพลังสมองในกรณีศึกษา จำนวน 15 เรื่อง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อาจารย์มีส่วนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้แนะตนเอง ซึ่งในการทดลองผู้วิจัยได้สังเกตเห็นการใช้วิจารณญาณในการแก้ปัญหาพร้อมกัน ระหว่างนักศึกษา กับ อาจารย์ และระหว่างเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน เมื่อเสร็จสิ้นการอภิปรายแต่ละครั้ง นักศึกษาจะได้วิธีการพัฒนาตนเอง นำกลับไปปฏิบัติเห็นได้จากการเขียนบันทึกของนักศึกษา ส่วนอาจารย์ได้วิธีการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการคิดวิเคราะห์ ซึ่งวิธีการนี้เรียกได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ได้ประโยชน์มากทั้งผู้เรียนและผู้สอน ผู้วิจัยเรียกวิธีการพัฒนานักศึกษาในลักษณะนี้ว่า ชุมทางความคิดเพื่อแก้ปัญหาพร้อมกัน (Critical Junction)

การเรียนรู้โดยการชี้แนะตนเองในบทบาทการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างช่วยให้นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นทำเป็น และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในวิชาชีพ จากการศึกษาในวิชาสัมมนาประเด็นแนวโน้มทางการพยาบาล เมื่อนักศึกษาใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาพบว่า นักศึกษาพยาบาลสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์จากการฝึกอบรมไปสู่การคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา และสามารถผลิตนวัตกรรมทางการพยาบาลในสถานการณ์จริงบนหอผู้ป่วยอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ โครงการเสื้อสำหรับผู้ป่วยให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ โครงการถูงมือผูกยึดผู้ป่วย เครื่อง Vibrator เพื่อการ Postural Drainage เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของโกปี (Gopee, 2001) ทำการศึกษาเรื่อง Lifelong Learning in Nursing : Perceptions and Realities เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา Ph.D. course ในประเทศอังกฤษ โดยทำการสัมภาษณ์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญจำนวน 26 คน สัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์โดย Content Analysis โดยมีประเด็นสัมมนาประกอบด้วย การรับรู้ของพยาบาลต่อความมีคุณภาพในการพยาบาลที่กำหนดจากองค์กรวิชาชีพ ลักษณะนิสัยและสมรรถนะของพยาบาลต่อการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต แนวคิดรวบยอดต่อการถ่ายโยงการเรียนรู้ด้านทักษะทางการพยาบาล การประเมินตนเอง และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จากการสัมมนาพบว่า ลักษณะนิสัยของผู้ที่เรียนรู้ตลอดชีวิต (Characteristics of Lifelong Learner) คือ สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการปฏิบัติการพยาบาล ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงความต้องการ เป็นผู้ที่ไม่เต็มไปดด้วยแหล่งข้อมูลวิชาการในการทำงาน มีความสามารถเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ และการปฏิบัติที่ดีปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในความต้องการของการดูแลสุขภาพ และการให้การพยาบาลผู้ป่วยเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์และท้าทายต่อการปฏิบัติสิ่งใหม่ ๆ มีความเชื่อมั่นในวิธีการปฏิบัติ

การพยาบาล มีความรับผิดชอบในวิชาชีพและในงานที่ปฏิบัติ ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าผลผลิตของความรู้ที่ได้จากการวิจัยคือ นักศึกษาริเริ่มนวัตกรรมใหม่ๆ ในการปฏิบัติทางการพยาบาล ซึ่งช่วยเพิ่มสมรรถนะทางการพยาบาล และช่วยให้การพยาบาลมีคุณภาพตามมาตรฐานแห่งองค์การวิชาชีพ

3. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาในบทบาทผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง

ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ส่งผลต่อความสามารถและบุคลิกลักษณะนิสัยในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกฝนให้นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาแบบบูรณาการจากการฝึกในบทบาทผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ถือเป็น การส่งเสริมความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น นำทีมสู่การแก้ปัญหาได้ด้วยปัญญา จากการระดมพลังสมอง ด้วยการฝึกแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา เนื่องจากนักการศึกษาเชื่อว่า บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ คือบุคคลที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเรียนรู้ตลอดชีวิต (Merzirow, 1981), (Candy, 1991) and (Long, 1992) ดังนั้นการส่งเสริมความสามารถให้นักศึกษาพยาบาลมีสมรรถนะในการคิดเป็น และมีบุคลิกลักษณะนิสัยในการชี้นำตนเองอย่างยั่งยืน วิธีการหนึ่งก็คือฝึกให้ปฏิบัติจริง

พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติไว้ชัดเจน สำหรับสมรรถนะที่จำเป็นของพยาบาลวิชาชีพ จะต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างคุณค่าในตนเองและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลจากพระราชบัญญัติ ดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาพยาบาลจะต้องผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีทั้งสมรรถนะเชิงวิชาชีพ สมรรถนะเชิงวิชาการ และสมรรถนะสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยมองถึงธรรมชาติ (ความสามารถ บุคลิกลักษณะนิสัย) ของผู้เรียนเป็นที่ตั้งเพื่อพัฒนาบัณฑิตสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งในตนเองและวิชาชีพ โดยมีความตระหนักในตนเอง และมีความเห็นใจผู้อื่น จัดการกับอารมณ์และความเครียดของตนเอง ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และมีความตระหนักในการปกป้องรักษาสิทธิด้าน สุขภาพแก่ประชาชน

ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาลแนวโน้มสิ่งที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนคือ ทักษะความสามารถในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ท่ามกลางความหลากหลายของสังคมที่เปลี่ยนแปลงและสนองความต้องการของสังคม ในขณะที่เดียวกัน กระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มใช้หลักสูตรใหม่กับนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นหลักสูตรบูรณาการที่ปรับปรุงเพื่อสนองความต้องการของสังคม ที่

ต้องการพยาบาลที่ดีมีคุณภาพ ดังนั้น การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ จะเป็นส่วนช่วยให้นักศึกษาและอาจารย์เข้าใจถึงกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การพัฒนานักศึกษาพยาบาลในกิจกรรมที่ 8 ซึ่งเป็นการฝึกคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาในบทบาทผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ สอดคล้องกับการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student - Centered) บูเนอร์ แคท และวัตสัน (Bourner; Katz and Watson, 2000) กล่าวไว้ใน New Directions in Professional Higher Educaiton อ้างถึง Taylor (1997) ได้ทดลองวิธีการสอนภายใต้ปรัชญาการเรียนรู้แบบสืบสวน สอบสวน (Enquiry and Action Learning) (EAL) (Taylor, 1997) ได้พัฒนาการสอนที่ Bristol University โดยการออกแบบการสอนด้วยวิธีนี้ เป็นประโยชน์กับการสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียนที่หลากหลายในการเข้าร่วมสัมมนา และพัฒนาความเป็นอิสระกับผู้เรียนภายใต้บริบทของอาชีพ โดยบูเนอร์ และคณะ กำหนดโครงสร้างของโปรแกรม โดยบรรจุเนื้อหาในกรอบของงานและองค์ความรู้ในอาชีพ แบ่งการศึกษาเป็นหน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาหน่วยละ 2 สัปดาห์ มอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่ม ๆ ละ 10 คน ความรู้และทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นของผู้เรียนคือ การค้นหาข้อมูล และการอ่าน ผู้สอนติดตามการเรียนรู้จากการโต้ตอบสะท้อนคิดการเรียนรู้ การประเมินผลสัมฤทธิ์จากการวางแผนที่ผู้เรียนต้องการไปสู่การเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ อาจารย์จะส่งเสริมด้วยการบรรยาย และตอบปัญหาข้อข้องใจในสถานที่ฝึกงาน การที่ผู้เรียนเรียนโดยอิสระและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ความเหมาะสมของสัดส่วนของความรู้นำไปสู่การปฏิบัติการแก้ปัญหาในประสบการณ์จริงในการทำงาน การได้สะท้อนคิดในการฝึกปฏิบัติ การพัฒนาบุคลิกภาพ การมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และการได้ฝึกทักษะทั่ว ๆ ไป จะได้รับการอำนวยความสะดวกภายใต้กระบวนการกลุ่ม ฝึกหัดการใช้วิจารณญาณในการประเมินตามวัตถุประสงค์ การสอนและพัฒนาผู้เรียนเช่นนี้ มีประสิทธิภาพนำมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ และใช้กันกว้างขวางในการจัดการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เปิดให้คนเพิ่มความสามารถต่อการพัฒนาด้วยกิจกรรมในวิชาชีพ เป็นการสร้างรูปแบบภายใต้ปฏิบัติการเรียนรู้จากสังคมและธรรมชาติของการเรียนรู้แบบองค์รวม และคำนึงถึงธรรมชาติตามบุคลิกการเรียนรู้ของผู้เรียนในบริบทของสังคม เพื่อให้บุคคลสามารถพัฒนาและสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการปฏิบัติ กระบวนการเรียนรู้ภายใต้วงจรการเรียนรู้ดังกล่าวในลักษณะวงจรการเรียนรู้ของโคลบ์ (Kolb, 1984 อ้างถึงใน Lashley and Best, 2001) Cycle Model of Learning กล่าวคือ การเรียนรู้ของบุคคล เป็นวงจรเริ่มต้นด้วยขั้นตอนความรู้สึกของผู้เรียน (Feeling) ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ภายใต้การดำเนินกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้เรียนที่ใส่ใจในปัญหาและมีความคิดบนพื้นฐานของตรรกะ (Logic) ขั้นตอนต่อมาคือ การสะท้อนจากการเฝ้าดู (Watching)

การฟัง การคิด การพิจารณาไตร่ตรองก่อนการปฏิบัติ การได้โต้ตอบของผู้เรียนขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความรู้สึก ขั้นตอนต่อมาคือการสกัดแนวคิดรวบยอดออกมา (Thinking) การเรียนรู้ในขั้นตอนนี้ เชื่อมโยงกับปัญหาและการสะท้อนคิด สิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความคิดที่เป็นตรรกะอย่างเป็นระบบคือ คิดให้ลึกเชิงวิเคราะห์ คิดให้กว้างอย่างสร้างสรรค์ คิดให้ครบจนจบเรื่องแบบบูรณาการ และคิดในภาพรวมทั้งระบบ จึงเป็นเป้าหมายของการคิดนำไปสู่คำตอบข้อสงสัย และขั้นตอนในวงจรสุดท้ายคือ การได้ลงมือกระทำ (Doing) การทดลองปฏิบัติ การเรียนรู้ขั้นตอนนี้เชื่อมโยกับข้อมูลในความคิด และเชื่อมโยกับการเรียนรู้ในความพยายามและศึกษาข้อผิดพลาด พัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สร้างความชัดเจนและจัดประสบการณ์จากความรู้สึกด้วยเกณฑ์และหลักการตามวงจรอีกครั้ง เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้อย่างลึก (Deep Learning)

นอกจากนี้การฝึกปฏิบัติการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ด้วยการฝึกให้นักศึกษาตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบ ยังสอดคล้องกับการเรียนการสอนแบบสตอรีไลน์ (Storyline Approach) ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้คิดค้น และพัฒนาในสก๊อตแลนด์ โดยสตีฟ และฮาร์เคนส์ (Steve and Harkness อ้างถึงใน อรรถพล อนันตวรกุล, 2545: 69) โดยมีหลักการที่สำคัญของการเรียนการสอนวิธีนี้คือ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน เน้นการปฏิบัติและการเสริมแรง เน้นการเรียนการสอนที่เป็นบูรณาการ เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพในการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน สตอรีไลน์ (Storyline) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาวุฒิภาวะทางสังคม โดยร่วมทำกิจกรรมหลายรูปแบบ ลักษณะการเรียนนั้นมีหลายแบบตั้งแต่เรียนคนเดียว เรียนเป็นคู่ เรียนเป็นกลุ่มย่อย หรือร่วมเรียนทั้งชั้น ทั้งนี้ในชีวิตจริงมีคนหลายคนในสังคมต่างต้องช่วยกันทำงานเพื่อบรรลุจุดประสงค์ร่วมกัน ดังนั้นสตอรีไลน์ (Storyline) จึงเป็นวิธีการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ทางหนึ่ง

ดังนั้นการทดลองฝึกปฏิบัติบทบาทผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองในการวิจัยครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติ ได้เรียนรู้อย่างครบวงจร กล่าวคือการฝึกผู้เรียนในบทบาทผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยอาจารย์ทำหน้าที่เป็นผู้ฝึก (Coach) จากกรณีศึกษาทั้ง 15 เรื่อง เป็นการแก้ปัญหาในเชิงบูรณาการจากการคิดวิเคราะห์นำไปสู่การค้นคว้าด้วยตนเอง ภายใต้การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลทางด้านวิชาการและข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้วยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจากการศึกษาค้นคว้า จาก การอ่าน การศึกษาโปรแกรมมาล่วงหน้า การฝึกตั้งคำถามแบบสืบสวน สอบสวน และเมื่อนักศึกษาพยาบาลนำข้อคำถามที่เลือกไว้เข้าสู่การอภิปรายร่วมกับทีม นักศึกษาจะได้รับประสบการณ์การปฏิบัติการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมสมรรถนะในการเรียนรู้แก่นักศึกษาพยาบาล

กล่าวโดยสรุป การพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาแบบบูรณาการในบทบาทของผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ นำที่มระดมพลังสมองในการแก้ปัญหาสู่ทางเลือกที่ดีกว่า ถือได้ว่าเป็นวิธีการพัฒนานักศึกษาพยาบาลในบทบาทใหม่ และการเรียนการสอนโดยโครงการเรียนรู้ (Learning Project) เป็นรูปแบบใหม่ด้วยวิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาด้วยวิจารณญาณบนเหตุและผลและด้วยคุณธรรม สอดคล้องกับ พรบ. ปฏิรูปการศึกษา 2542

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (SDLR) ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง หลังการทดลองพบว่าสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน G.P.A อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = 0.873$ $p = .001$)

การศึกษาความสัมพันธ์ของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง SDLR กับ G.P.A. ($r = .091$ $p = .342$) แต่หลังการทดลองพบว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = .873$ $p = .001$) ซึ่งให้เห็นว่าโปรแกรมชุดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทั้ง 8 กิจกรรม ส่งผลต่อการเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล และเมื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของการนำเครื่องมือวัด SDLR มาใช้ประโยชน์ในการประเมินพฤติกรรมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในส่วนนี้ ฟิชเชอร์ คิง และเทค (Fisher, King and Tague, 2001) กล่าวว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ส่งผลต่อความสามารถในการแสวงหาความรู้ ดังนั้นการที่ผู้เรียน แสวงหาความรู้ อยู่เสมอ จะด้วยตนเองหรือถูกกระตุ้นจากโปรแกรมจากผู้สอน ย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแม้ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นเพียงวิธีการหนึ่งที่ผู้สอนนำมาใช้ในสถาบันอุดมศึกษา แต่การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สามารถชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและจำเป็นที่ผู้เรียนจำนวนมาก สามารถรับผิดชอบและเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนได้ประเมินการเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเองจากเครื่องมือวัดความพร้อม เท่ากับเป็นการเพิ่มความพร้อมให้ผู้เรียนอีกทางหนึ่ง และวิธีการเช่นนี้ ช่วยให้ผู้เรียนตรวจสอบตนเอง ในการเรียนรู้ซึ่งจะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่ตามมา และชี้ให้เห็นว่าการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยโปรแกรมชุดกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ บอกซ์ (Box, 1982) ศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ

นักศึกษาพยาบาลและนักศึกษาพยาบาลโปรแกรมหลักสูตรต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย Oklahoma โดยศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความสัมพันธ์ในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำแนกตามอายุ เพศ และคะแนนเฉลี่ย (G.P.A.) จากจำนวนนักศึกษา 447 คน ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ไม่สัมพันธ์กับตัวแปร อายุ และเพศ แต่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

5. การนำรูปแบบไปทดลองใช้ในสภาพจริง

การศึกษา ความสามารถ บุคลิกลักษณะนิสัยในการที่นำตนเองของนักศึกษาพยาบาล จากการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งลักษณะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักศึกษาพยาบาลตามบริบทของกลุ่มทดลอง ออกเป็น 3 ระดับดังนี้คือ

1. ระดับ SDLR สูง พบว่า นักศึกษาเป็นผู้ที่นำตนเองได้ มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงออก ยอมรับความจริง และจริงจังในการทำงาน สามารถดำเนินการในสิ่งที่ได้รับมอบหมายลุล่วงไปด้วยดี

2. ระดับ SDLR ปานกลาง พบว่า นักศึกษามีลักษณะร่าเริง แจ่มใส เรียนและเล่นผสมผสานกัน มักทำงานแบบจวนตัว อ่านหนังสือเมื่อใกล้สอบ รับผิดชอบงานที่มอบหมายได้บ้างไม่ได้บ้าง รู้จักค้นหาแหล่งข้อมูลจากเพื่อน ห้องสมุด Internet และจากอาจารย์ รักเพื่อนเป็นชีวิตจิตใจ เป็นผู้ประสานงานที่ดี ส่วนใหญ่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม

3. ระดับ SDLR ต่ำ จากการสังเกตและติดตามเป็นรายบุคคล พบว่า นักศึกษาค่อนข้างขาดความรับผิดชอบในตนเอง เช่น ขาดเรียนโดยไม่ให้เหตุผล หยุดเวรโดยไม่แจ้งอาจารย์ผู้นิเทศหรืออาจารย์ที่ปรึกษาทราบ มีความวิตกกังวล ขาดสมาธิในการเรียน ขาดเป้าหมายในชีวิต ค่อนข้างเฉื่อยชาและตัดสินใจช้า ขาดกำลังใจ ขาดวินัยในตนเอง เช่น นอนดึก เนื่องจากเล่น Internet พูดคุยโทรศัพท์ครั้งละนาน ๆ นอนตื่นสายเป็นประจำเข้าชั้นเรียนไม่ทัน ทำงานส่งอาจารย์ไม่ครบตามกำหนด (Requirement) มักมีข้ออ้างเสมอ ๆ บางครั้งขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าพูด ไม่กล้าถาม ไม่กำหนดสิ่งที่ต้องทำในแต่ละวัน มักขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและอาจารย์ เมื่อพบอาจารย์ถ้าเลี่ยงได้จะเลี่ยง ไม่เป็นตัวของตัวเอง เช่น เพื่อนขอแลกเวร เพื่อไปเที่ยว ยอมให้เพื่อนแลกเวร โดยไม่บอกกล่าวให้อาจารย์ผู้นิเทศประจำหอผู้ป่วยได้รับทราบ พฤติกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะนิสัยที่จำเป็น

ต้องได้รับการพัฒนา แม้ว่าจำนวนของนักศึกษาที่มี SDLR ต่ำจะมีจำนวนน้อยก็ตาม แต่เป็นกลุ่มที่อาจารย์และสถาบันต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ นักศึกษาเหล่านี้จำเป็นต้องปลูกฝังทัศนคติที่ดีงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของความรับผิดชอบ และความเป็นเอกลักษณ์ของวิชาชีพพยาบาล การสร้างจิตสำนึกที่ดีและการปลูกฝังความรับผิดชอบในตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่ความรับผิดชอบในการให้บริการพยาบาลแก่ผู้ป่วยและญาติ เมื่อสำเร็จไปเป็นพยาบาลวิชาชีพ ในส่วนนี้บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการพัฒนานักศึกษา และเพิ่มความพร้อมให้ผู้เรียนด้วยจิตใจที่เมตตาและเอื้ออาทร ดังนั้นบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างคุณค่าในการผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์

การติดตามเสริมแรงให้กำลังใจนักศึกษาที่มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำ นับว่าเป็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาที่จะช่วยให้ศึกษาสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน นักศึกษาในวัยนี้ค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง มองหาแบบอย่างที่ตนเองสนใจ การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสังคม ช่วยให้นักศึกษาปรับตัวได้ในระดับหนึ่ง แต่การได้แรงเสริมจากอาจารย์ช่วยสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนได้มาก สำหรับความแตกต่างในการเสริมแรงของผู้เรียนที่มีอัตราการตอบสนองต่ำ (Differential Reinforcement of Low rate) (DRL) สกินเนอร์ (Skinner อ้างถึงใน Wolman, 1973: 321) ให้ความสำคัญกับการเสริมแรงผู้เรียนที่มีการตอบสนองในการเรียนรู้ต่ำ และให้ความหมายว่าเป็นการเสริมแรงที่สร้างความแตกต่างโดยการจำแนกผู้เรียนด้วยการคำนึงถึงความแตกต่างของการตอบสนองต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนมีต่อการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนด การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นกิจกรรมจนกระทั่งเวลาผ่านไป การตอบสนองของผู้เรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นนั้นยังอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นการเสริมแรงในความหมายนี้จึงเป็นการให้แรงเสริมการตอบสนองในอัตราต่ำของผู้เรียนที่พบได้ในแต่ละคนไม่เหมือนกัน จึงจำเป็นต้องพิจารณาเป็นรายบุคคล ดังนั้นการกระตุ้นผู้เรียนจึงให้ความสำคัญกับความแตกต่างของบุคคลแต่ละคนซึ่งมีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน ในขณะที่เฮมสตรา และบรอกเค็ต (Hiemstra and Brockett, 1994: 11-12) ให้ความสำคัญและมองว่าระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของบุคคลมีระดับไม่เท่ากัน ผู้ที่นำตนเองได้ในการเรียนรู้จะมีลักษณะเด่นในเรื่องของความรับผิดชอบและการตัดสินใจ มีความสามารถในการวางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่วน Candy (1991) ให้ความสำคัญกับความพยายามในการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยกล่าวว่าสมรรถนะของบุคคล (Performance) เกิดจากความสามารถ (Ability) บวกกับความพยายาม (Effort) รวมทั้งความอิสระของบุคคลโดยให้ความเห็นว่า การที่บุคคลเป็นผู้เรียน

แบบที่นำตนเองอย่างอิสระ เหมือนกับบุคคลได้รู้จริง เข้าใจอ่องแท้ ลึกซึ้ง มองเห็นในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจศึกษา Candy จึงให้ความสำคัญกับการจัดการตนเองของผู้เรียน และจากการวิจัยพบว่าผู้เรียนที่สามารถจัดการตนเองในการเรียนรู้ได้ เป็นผู้เรียนที่มีลักษณะสำคัญประการหนึ่งคือ เป็นคนที่มีความรับผิดชอบอย่างเสมอต้นเสมอปลาย (Persistent Responsibility) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารเวลาเรียน การวางแผนในการใช้เวลาเรียน และการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง

จาวีส (Javis, 1987: 8) ให้ความสำคัญกับความสามารถในการถ่ายโอนประสบการณ์ความรู้ ทักษะและทัศนคติไปสู่สถานการณ์ใหม่ที่มีความสลับซับซ้อนโดยมองว่าการเรียนรู้ในสถานการณ์ที่มีความยุ่งยากซับซ้อน อาจสร้างความสับสนให้กับผู้เรียน เพราะการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีความแตกต่างกันมากภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการกับความแตกต่างที่สับสนยุ่งยากที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ สังคมสิ่งแวดล้อมในการจัดการศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

จากแนวคิดมุมมองของนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นที่มีต่อการเสริมแรงผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่มีระดับ SDLR ต่ำ การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรม ยังคงมีความจำเป็นและสำคัญต่อผู้เรียน การกระตุ้นผู้เรียน (Motivation) จะต้องคำนึงถึงบุคลิกลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคน และให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเป็นประโยชน์กับผู้เรียนที่จะนำไปสู่การตัดสินใจต่อการดำเนินกิจกรรม ทั้งในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงาน และการกระตุ้นให้ผู้เรียนเตือนตนเองตลอดจนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน การสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเป็นประเด็นสำคัญที่สถาบันการศึกษาจะได้นำมาพิจารณาในการวางแผนกลยุทธ์พัฒนาผู้เรียนและพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ในการรวบรวมสาระความรู้สู่การคิดวิเคราะห์และเกิดการเรียนรู้นำไปสู่การปฏิบัติที่นักศึกษาพยาบาลได้รับจากโปรแกรมกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยนักศึกษาฝึกฝนตนเองด้วยการอ่าน ฝึกการฟัง ฝึกการเขียน และฝึกการนำเสนอพบว่ากิจกรรมเหล่านี้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง วิเคราะห์ตนเอง พัฒนาตนเองในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาตนเองที่มีต่อการสร้างความพร้อมในองค์ประกอบด้านการจัดการตนเอง ความปรารถนาต่อการเรียนรู้และการควบคุมตนเอง ซึ่งพฤติกรรมที่นักศึกษาถ่ายทอดให้เห็นภาพได้ชัดเจนคือ พัฒนาจิตสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนที่เป็นไปตามวัยของนักศึกษา การสร้างเอกลักษณ์ในตนเอง จะเห็นว่าการอยู่ร่วมกันในหอพักของนักศึกษา

พยาบาล "เพื่อน" มีความหมายมากสำหรับพวกเขา ดังนั้นการปลูกฝังสิ่งที่ตั้งงามด้วยการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาลและ ความมีเอกลักษณ์ของวิชาชีพให้พวกเขาได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จึงควรได้รับการสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Drew (2001) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Study perceptions of what help them Learn and develop in higher education มหาวิทยาลัย Sheffield Hallan University ประเทศ อังกฤษ โดยในเบื้องต้นได้สำรวจความรู้และความต้องการในความช่วยเหลือนักศึกษา ในด้านการ พัฒนาและด้านการเรียนของตนเอง จากนักศึกษาจำนวน 263 คน เมื่อนำมาประเมินพบว่า นักศึกษามีความต้องการและสนใจพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ การจัดการตนเอง การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลทั่ว ๆ ไป ทักษะการสื่อสาร การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง การตระหนัก กับปัญหาสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ทักษะการเรียนรู้/การศึกษา ความตระหนักในการพัฒนาตนเอง การใช้คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การสร้างความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหา ทักษะการปฏิบัติ การคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนความเข้าใจและการ ใช้สถิติ จากข้อคิดเห็นดังกล่าว ขึ้นต่อมา ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มสัมภาษณ์เป็นกลุ่มย่อยในนักศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 14 กลุ่ม ชั้นปีละ 3 กลุ่ม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย โดยมี อาจารย์เป็น Facilitator นักศึกษาแต่ละกลุ่มให้ข้อคิดเห็น โดยเขียนลงบน Flip Charts จากการ สรุปผลการสัมภาษณ์ในกลุ่มย่อยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา (Influence on learning) ประการแรกคือ การจัดการตนเองของนักศึกษา (Self-management) รวมไปถึงความ รับผิดชอบต่อการเรียนของนักศึกษาด้วย ประการที่ 2 คือ แรงจูงใจ (Motivation) การได้รับการ กระตุ้นจากอาจารย์ผู้สอน และการเรียนรู้จากเพื่อน และรุ่นพี่ ประการที่ 3 คือความเข้าใจ (Understanding) เป็นความเข้าใจของนักศึกษาที่มีต่อประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องสำคัญที่ผู้เรียนตระหนักและสะท้อนคิด ประการที่ 4 คือ นักศึกษาต้องการได้รับการ สนับสนุน (Support) จากอาจารย์และมหาวิทยาลัย ผู้วิจัย พบว่าปัจจัยทั้ง 4 มีความสัมพันธ์กับ การเรียนรู้ของผู้เรียน

ในการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในการวิจัยครั้งนี้ วิทยาลัยพยาบาลควรได้ใช้โอกาสนี้พัฒนาโดยปลูกฝังทัศนคติ ความสามารถ และบุคลิกลักษณะ นิสัยในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และสร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม สร้างระบบอาจารย์ที่ ปรีกษา ที่จะเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนวัยนี้ ให้คำปรึกษา ให้การดูแล ไม่ให้เพื่อนชักนำเพื่อนไป ในทางเสื่อมเสียต่อตนเองและต่อวิชาชีพ การสร้างบรรยากาศให้หอพักเป็นลักษณะศูนย์ศึกษา

อาศัย (Living Learning Center) จะช่วยสร้างบรรยากาศให้นักศึกษาใช้เวลาว่างในการศึกษาหาความรู้ในหอพัก ซึ่งเป็นการกระตุ้นผู้เรียนได้อีกทางหนึ่ง

จากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้นั้น มีข้อค้นพบในการเพิ่มระดับความพร้อม และเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลดังนี้คือ

1. ความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Personal Responsibility) การเพิ่มความรับผิดชอบถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะต้องมีโดย บราวน์ (Brown, F.G. 1997: 312) ให้ความหมาย ความรับผิดชอบว่า คือส่วนประกอบที่จำเป็นของพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตของมนุษย์ ส่วน โกลบัส โนลส์ และรอตเตอร์ (Globus, 1980; Knowles, 1977 and Rotter, 1996) ให้ความหมายในเชิงสมมติฐานความรับผิดชอบในตัวเอง เช่นเดียวกับการใช้วิจารณ์ญาณภายใต้การควบคุมตนเอง ขับเคลื่อนตนเองออกจากการถูกตำหนิจากบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมภายนอกทั่วไป ซึ่งเป็นอำนาจภายนอกตนเพื่อนำตนเองไปสู่การมีอำนาจภายในตนเอง ผู้เรียนที่ขาดความรับผิดชอบ ขาดการควบคุมตนเอง จะเป็นผู้ที่ขึ้นอยู่กับคนอื่น ข้างนอก โนลส์ (Knowles, 1976; 51) กล่าวว่าลักษณะของผู้นำตนเองได้ เป็นผู้ที่มีความเข้าใจความแตกต่างของบุคคลในด้านความคิด และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ มีแนวคิดเกี่ยวกับตนเองว่า เป็นบุคคลที่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ขึ้นอยู่กับผู้ใด และเป็นผู้นำตนเองได้ มีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับเพื่อน มีความสามารถในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ มีความสามารถในการเชื่อมสัมพันธ์ภาพกับผู้สอนเพื่อขอความช่วยเหลือหรือปรึกษา มีความสามารถในการแสวงหาบุคคลและแหล่งวิทยาการที่เหมาะสม ในขณะที่เฮมสตราและบร็อกเคท (Hiemstra and Brockett, 1997: 5-6) ได้เสนอแนวคิดในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จากการวิจัยว่า ระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของบุคคล มีระดับไม่เท่ากัน ผู้ที่นำตนเองในการเรียนรู้จะมีลักษณะเด่นในเรื่องของความรับผิดชอบและการตัดสินใจ และมีความสามารถในการวางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นความรับผิดชอบของตนเองต่อการเรียนรู้และการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล นับได้ว่าเป็นคุณสมบัติอันดับแรกๆ ที่ควรส่งเสริมให้เป็นลักษณะนิสัย

2. การให้คำแนะนำ (Orientation) การให้คำแนะนำถือเป็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องให้คำแนะนำกับนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่อยู่ในระดับอุดมศึกษา การเรียนรู้ในวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย นอกจากนักศึกษาจะเข้ามาศึกษาอย่างเป็นทางการแล้ว สิ่งหนึ่งที่สถาบันการศึกษาจะต้องให้คำแนะนำนั้นคือ การที่นัก

ศึกษาเข้ามาหาความหมายในชีวิต ดังนั้นการปลูกฝังให้นักศึกษารู้จักค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องให้คำแนะนำ สำหรับแนวคิดรวบยอดของการให้คำแนะนำ ดีเวค (Dweck, 1991 อ้างถึงใน Galloway, 2004: 101) ให้ความหมายว่าเป็นวิธีที่สำคัญซึ่งการแนะนำมีความหมายยิ่งต่อผู้เรียน เนื่องจากในคำแนะนำมีหลายความรู้สึกและมีเป้าหมายของความคิดจากผู้สอนที่สัมพันธ์กับการขาดความชัดเจนในตัวผู้เรียน เป็นความตั้งใจของผู้สอนที่จะให้ความสามารถเข้าใจและกระตุ้นผู้เรียนในรูปแบบของการศึกษานุคลิกลักษณะนิสัยของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ และสัมฤทธิ์ผลมากกว่าความล้มเหลว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และโดยความรู้สึกของผู้เรียนมักจะมุ่งไปที่ความสำเร็จในวิชาความรู้ แต่สิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลจะต้องไม่ลืมนึกถึงพฤติกรรมที่แสดงออกที่จะชี้ให้เห็นถึงความสามารถในตัวบุคคลที่จะดึงศักยภาพที่มีอยู่ของผู้เรียนออกมามากกว่า ความสำเร็จจะเกิดขึ้นตามมาหลังจากผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วน ฮีมสตรา (Hiemstra, 1994) กล่าวว่า การแนะนำเป็นบทบาทหนึ่งที่สำคัญของผู้สอน ซึ่งการแนะนำของผู้สอนมีความสัมพันธ์กับการสร้างความเข้าใจระหว่างบุคลิกของผู้เรียน กับความสำเร็จของผู้เรียน เช่น การที่ผู้เรียนมีมโนคติเกี่ยวกับตนเอง ความพร้อมที่จะนำตนเอง บทบาทและประสบการณ์ แบบของการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การปรับตัวจากปัจจัยภายนอกที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียน เป็นการเชื่อมความคิดจากการได้รับคำแนะนำผนวกกับสภาพแวดล้อมที่สมดุลย์ช่วยให้ผู้เรียนฝึกทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นคำแนะนำจึงมีความหมายของการให้ความรู้สึกที่ช่วยเหลือผู้เรียน การให้กำลังใจ การสร้างความเข้าใจที่ผู้สอน หรือผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ ควรสนับสนุนผู้เรียน

3. การสร้างแรงจูงใจด้วยการกระตุ้นผู้เรียน (Motivation) การสร้างแรงจูงใจด้วยการกระตุ้นผู้เรียน ถือได้ว่าเป็นความสำคัญและจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนในการสร้างความร่วมมือให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ การริสัน (Garison, 1997) ได้ให้แนวคิดรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแบบร่วมมือ โดยมองว่าความรู้เป็นทั้งการสร้างจากตัวบุคคล และจากสังคมภายนอก ความสมดุลย์ในการบูรณาการความร่วมมือในกระบวนการเรียนรู้ คุณค่าของผลลัพธ์ที่ได้คือความรู้ ความเข้าใจในตัวบุคคล และสังคม ดังนั้น Garison จึงให้ความสำคัญกับการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล การส่งเสริมสมรรถนะในตัวผู้เรียน จึงเริ่มต้นที่ความสามารถและการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ในการประเมินเป้าหมาย ประสิทธิภาพและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกันของผู้เรียน สะท้อนให้ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ต้องนำมาพิจารณา โดยข้อเสนอนี้สนองวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ จัดประสบการณ์ให้มีความเข้าใจในมุมมองของวงจรของการคิดและการเรียนรู้ ประการที่สองให้ผู้เรียนสามารถใช้กลยุทธ์เฉพาะ

เจาะจงที่เหมาะสมกับตนเองในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดในกระบวนการขั้นตอนที่ผ่านมา คาร์วาเลียร์ (Cavaliere, 1992: 221) ได้ศึกษาการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยใช้เทคนิคการสร้างโจทย์ปัญหา สร้างสถานการณ์เป็นกลไกในการสอน เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ภายใต้การตอบโต้ของนักศึกษาในกลุ่ม เท่ากับเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกคิดตาม การตอบโต้ของผู้เรียนที่คำนึงถึงการกระตุ้นผู้เรียนต่อการแสดงออกซึ่งการคิดโดยมีวิจารณ์ญาณนำไปสู่การตัดสินใจ กระบวนการและความสำเร็จของโครงการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้มอร์แกน (Morgan, 1998: 49 อ้างถึงใน Skinner) กล่าวว่า การกระตุ้นยังเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดพุทธิปัญญา และเอคคินสัน (Atkinson' Theory Motivation อ้างถึงใน Galloway, 2004: 89) ให้ความสำคัญกับการกระตุ้นผู้เรียน โดยพิจารณาธรรมชาติและแรงบันดาลใจที่ทำให้เกิดความสำเร็จ การจัดการตนเอง ความอิสระในการเรียนรู้ และที่สำคัญ การกระตุ้นผู้เรียนนั้นจะต้องคำนึงถึงบุคลิกภาพของผู้เรียน การให้ข้อมูลข่าวสาร และเป้าหมายในการพัฒนาพุทธิปัญญาของผู้เรียน กล่าวโดยสรุป การกระตุ้นเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นความสำคัญและจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้นักศึกษาพยาบาลมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสอนที่ช่วยให้นักศึกษา คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ด้วยการใช้ปัญญาศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลด้านวิชาการ และข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

4. ความรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ (Persistant Responsibility) ความรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ แคนดี้ (Candy, 1991: 128) ได้ศึกษาวิจัยลักษณะของผู้เรียนที่สามารถจัดการตนเองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพนั้นในการสร้างสมรรถนะของผู้เรียนต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างอิสระ ลักษณะการจัดการตนเองของบุคคลที่สามารถนำตนเอง และเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างอิสระ ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งคือการทำที่ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองอย่างสม่ำเสมอในการศึกษา ดังนั้นในกรณีซึ่งผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่ออย่างสม่ำเสมอโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารเวลาในการเรียน การวางแผนการเรียนให้กับตนเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้คำปรึกษาและดูแลอย่างใกล้ชิด ช่วยให้ผู้เรียนที่มีระดับ SDLR ต่ำ มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเพิ่มขึ้น

5. การเชื่อมโยงประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ (Transferable Experience into Knowledge Skill and Attitudes) การเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติไปสู่สถานการณ์การเรียนรู้ในการทำงานในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์จากการอบรม และพัฒนานักศึกษา มาใช้ในการแก้ปัญหาทางการพยาบาล และได้สร้างนวัตกรรมใหม่ในการพยาบาล และจากการ

วิจัยของ อนาลอย (Analoui, 1993) พบว่า การถ่ายโอนความรู้ของผู้เรียน เป็นการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนที่เกิดจากการอบรม เป็นกระบวนการที่สำคัญที่ผู้เรียนนำไปสู่การทำงาน ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เป็นบูรณาการจากสิ่งแวดล้อม และการทำงานแต่ความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ในการอบรมนั้น ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนที่ผ่านการอบรมมาแล้ว สามารถนำการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเชื่อมโยงไปสู่งานใหม่โดยไม่คาดหวัง อย่างไรก็ตามประสิทธิภาพของการถ่ายโอนความรู้ของผู้เรียนให้ข้อสังเกตว่าการอบรมที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ อย่างน้อยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การจัดการในงานของตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. การนำรูปแบบไปใช้ต้องศึกษาและปฏิบัติดังนี้คือ 1) ศึกษาระดับ SDLR ของผู้เรียน และประเมินความพร้อมของผู้เรียนก่อนการพัฒนา 2) ศึกษาริบทของสถาบัน เช่น สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้แก่ อาจารย์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วยห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์ 3) ศึกษาคำแนะนำในการใช้คู่มือ โปรแกรม ชุดกิจกรรมฝึกอบรมและพัฒนานักศึกษา

2. ในเชิงนโยบาย สถาบันพระบรมราชชนก ร่วมกับวิทยาลัยพยาบาล ควรจัดโครงการพัฒนานักศึกษาพยาบาลสู่บัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมไทย ในรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ในแต่ละภาค ในรูปแบบค่ายเวทีวิชาการสัญจร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มสมรรถนะในการเรียนรู้ อาจจะมีเริ่มจากกลุ่มชมรมวิชาการซึ่งดำเนินการโดยสโมสรนักศึกษา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาสโมสรให้การปรึกษา โดยเน้นสมรรถนะในการคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์เป็นการจัดกิจกรรมวิชาการโดยเปิดเวทีวิชาการระดับภาคให้นักศึกษาพยาบาลได้เสนอผลงานหรือนวัตกรรมใหม่ โดยแต่ละวิทยาลัยสลับกันเป็นเจ้าภาพ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาโดยนักศึกษาเป็นผู้ดำเนินการในการเป็นผู้นำในการประชุมทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และแสดงความสามารถในบทบาทผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพในวันข้างหน้า

3. การนำโปรแกรมชุดกิจกรรมไปใช้ในการพัฒนานักศึกษาจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของแต่ละวิทยาลัย เช่น อาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ผู้นิเทศสามารถปรับกิจกรรมการแก้ปัญหาในกรณีศึกษาตามความเหมาะสมในบริบทของวิทยาลัย นอกจากนี้การมอบหมายงานและการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้กับนักศึกษาที่มีระดับ SDLR ต่างกัน ควรให้การปรึกษาตามระดับ SDLR ของนักศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่มีระดับ SDLR ต่ำควรมี

การติดตามเป็นรายบุคคล ส่วนนักศึกษาที่มี SDLR ปานกลางและสูง อาจารย์ยังคงให้การดูแลติดตามเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจ เป็นที่ปรึกษาและให้ข้อมูลที่จำเป็นตามความต้องการจำเป็นในการเรียนรู้แก่นักศึกษาพยาบาล

4. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษาพยาบาลเป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล 32 สถาบัน พบว่า นักศึกษามีความต้องการใช้บริการห้องสมุดของวิทยาลัยเป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือความต้องการในการสืบค้นจาก Internet ดังนั้นสถาบันควรได้พิจารณา ดังนี้

4.1 การจัดแหล่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก ให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คอมพิวเตอร์ และหนังสือให้เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษามีความปรารถนาต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองค่อนข้างสูง แต่สภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดขาดแคลนหนังสือใหม่ และบางวิทยาลัยยังไม่สามารถใช้ระบบสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ Internet และจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา

4.2 วิทยาลัยควรเตรียมความพร้อมในการฝึกนิสัยในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้นักศึกษาพยาบาล โดยจัดกิจกรรมและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักศึกษา ทั้งในและนอกชั้นเรียนด้วยโปรแกรมการเรียนในลักษณะกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีการเผชิญหน้ากันทั้งผู้เรียนและผู้สอน (Actual College) และรูปแบบ วิทยาลัยเสมือน (Virtual College) เพื่อช่วยในการสืบค้นข้อมูล ดังนั้นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้ควรได้รับการแนะนำจากอาจารย์ ผู้สอน เช่นการเรียนการสอนแบบ E- Learning จะช่วยนักศึกษาให้สามารถสืบค้นข้อมูลที่สนใจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาลัยพยาบาลในส่วนภูมิภาคที่ห่างไกล ขาดแคลนหนังสือความเป็นปัจจุบันในการสืบค้นจาก Internet จะมีส่วนช่วยนักศึกษาได้มากหากนักศึกษาใช้ Internet อย่างเหมาะสม

4.3 การบริหารจัดการแหล่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เช่น ศูนย์คอมพิวเตอร์ ในวิทยาลัยพยาบาลควรมีการบริหารจัดการที่ดีในด้านการอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล เครื่องคอมพิวเตอร์ควรอยู่ในสภาพพร้อมใช้และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวกในเวลาสืบค้นข้อมูล ในห้องสมุดควรจัดให้มีจำนวนหนังสือที่เพียงพอที่เอื้ออำนวยต่อผู้เรียน เช่นแต่ละภาคควิชาแนะนำหนังสือที่ใช้อ้างอิงและใช้สอน หนังสือใหม่ที่น่าเข้าห้องสมุดแจ้งกับฝ่ายบริการการศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนิน

การจัดซื้อจัดหาเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่นักศึกษาพยาบาล การเปิดให้บริการห้องสมุดในช่วงเวลาสอบควรขยายเวลาการเปิดให้บริการในการอ่านเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้เวลาในการเรียนรู้และทบทวนความรู้จากการอ่านมากขึ้น

4.4 หอพักนักศึกษาควรจัดบรรยากาศให้เป็นศูนย์ศึกษาอาศัย (Living Learning Center) และการมีคอมพิวเตอร์ Internet ในการสืบค้นข้อมูล เพื่อสร้างบรรยากาศให้นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างในการศึกษาด้วยตนเอง

5. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเน้นกิจกรรมวิชาการที่ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ ด้านการสอน อาจารย์สามารถสอนเป็นทีมในลักษณะ Learning Project เพื่อสร้างบรรยากาศการกระตุ้นผู้เรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย หรือจัดให้มีเวทีวิชาการสำหรับนักศึกษาพยาบาล ปี 4 ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันก่อนสำเร็จการศึกษาในรูปแบบการสัมมนา วิชาการวิทยาลัยเครือข่ายก่อนสำเร็จการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าร่วมสัมมนา หรือประชุมวิชาการกับนักศึกษาวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยอื่นๆ นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติส่งเสริมให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงโดยมีอาจารย์ผู้นิเทศให้การปรึกษาและควรพิจารณาการจัดตารางเวรเข้า บ่าย ดึก ในสัดส่วนที่พอเหมาะเพื่อสนองตอบต่อการจัดการตนเองของนักศึกษา ในการบริหารจัดการตนเองเรื่องเวลาที่มีต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

6. ควรพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษา เช่น จัดให้มีตารางการพบนักศึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่าน อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 วัน โดยถือเป็นภาระงานที่อาจารย์บรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักศึกษาพยาบาลได้รับทราบข้อมูลหรือมีข้อสงสัยต้องการความช่วยเหลือ นักศึกษาสามารถสอบถามจากอาจารย์ ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การได้ทราบและเข้าใจลักษณะผู้เรียน จะช่วยพัฒนาผู้เรียนไปถึงเป้าหมายในการเรียนรู้ได้ ดังนั้น การนำศาสตร์ทางด้านการพัฒนานักศึกษาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกลยุทธ์ในการวางแผนพัฒนานักศึกษาซึ่งจะเป็นการเพิ่มสมรรถนะแก่ผู้เรียนได้อีกทางหนึ่ง

7. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรมีการประสานแผนระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาทั้ง 2 ด้าน ต่างเอื้อประโยชน์แก่ผู้เรียน ดังนั้นการจัดกิจกรรมวิชาการประเภทใดที่ให้ประโยชน์กับผู้เรียน และเป็นความต้องการของผู้เรียน ควรจะบรรจุไว้ใน Master plan ของการเรียนการสอน

8. การส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพยาบาล นับว่าเป็นความสำคัญและจำเป็นที่สถาบันจะต้องให้ความสนใจและเพื่อพัฒนาระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทั้ง 3 องค์ประกอบคือ การจัดการ

ตนเอง ความปรารถนาต่อการเรียนรู้ และการควบคุมตนเอง วิทยาลัยควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้รู้จักการจัดการตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการบริหารเวลาในการดำเนินชีวิตประจำวัน การกำหนดตารางเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละวัน และการกำหนดเวลาในการทบทวนบทเรียน และวิธีการพยาบาลที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำเสมอ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุง สิ่งสำคัญคือ ควรสร้างความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในเรื่องการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้กับนักศึกษาพยาบาล เพื่อปลูกฝังทัศนคติ ความสามารถ และบุคลิกลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เพื่อให้นักศึกษามีความพร้อมซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาสามารถชี้นำตนเอง และปรับตัวเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนที่ออกแบบการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถล้มฤทธิ์ผลทางการเรียนตามเป้าหมาย

8.1 การวัดระดับความพร้อม (SDLR) ของนักศึกษาพยาบาลก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นการช่วยให้นักศึกษาได้สำรวจตนเอง และการนำผลการประเมินมาใช้วางแผนการเรียนการสอน และการพัฒนานักศึกษาจะช่วยให้อาจารย์ทราบพื้นฐานของผู้เรียนได้มากขึ้น ควรเริ่มตั้งแต่นักศึกษาเริ่มเรียนในศาสตร์ของพยาบาลวิชาชีพในชั้นปีที่ 2 เพื่อนักศึกษาจะได้มีเวลาในการพัฒนาตนเอง จนถึงวันสำเร็จการศึกษาเป็นเวลานานเพียงพอที่จะฝึกจนเป็นลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง นำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเรียนรู้ตลอดชีวิตในวันข้างหน้าเมื่อไปประกอบอาชีพ

8.2. เนื่องจากนักศึกษาอยู่ในวัยกำลังจะเป็นผู้ใหญ่ (อายุ 17-22 ปี) เป็นวัยซึ่งค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง และเพื่อนมีความหมายมากสำหรับบุคคลในวัยนี้ จากการวิจัยพบว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่นักศึกษาแสดงออกมา ดังนั้นควรมีโครงการ หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในลักษณะ เพื่อนช่วยเพื่อน หรือเพื่อนร่วมทางในการเรียนรู้ โดยให้นักศึกษาเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมเองตามความสนใจ หรือตามความใฝ่ฝันที่เขาอยากเป็น

9. การฝึกอบรมนักศึกษาพยาบาลในบทบาทผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ นำทีมคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาในกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถนำไปใช้กับการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงกับการปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย ช่วยในการสร้างคุณภาพการพยาบาล เกิดนวัตกรรมใหม่ในการพยาบาล ช่วยให้นักศึกษาพัฒนาการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาด้วยตนเองและทีม ให้ประโยชน์ทั้งผู้ปฏิบัติการพยาบาลและคุณภาพการพยาบาลแก่ผู้ป่วย ตลอดจนจนเป็นการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (HA) ของโรงพยาบาลซึ่งเป็นผู้ใช้บัณฑิต ในส่วนนี้วิทยาลัยสามารถวางแผนจัดโครงการร่วมมือระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้บัณฑิตในรูปแบบสหกิจศึกษาก่อนที่นักศึกษาจะสำเร็จการศึกษาโดยหน่วยงานที่ใช้บัณฑิตเป็นผู้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมและพัฒนานักศึกษา

10. การพัฒนานิสิตนักศึกษา เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องใช้กระบวนการจัดการ จึง

จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือทั้งอาจารย์และผู้บริหาร และที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมของนักศึกษา ที่มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเอง การพัฒนานิสิตนักศึกษา จำเป็นต้องใช้เวลา เพราะความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล จะมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่เห็นผลในทันทีทันใด ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนา ต้องมีความอดทน มีความเมตตาเป็นที่ตั้ง ตลอดจนเข้าใจธรรมชาติของคน ความเป็นคนทั้งองค์รวม การพัฒนาจึงต้องใช้ทั้งศาสตร์แห่งการพัฒนา คือ องค์ความรู้จากทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษา ศาสตร์ทางการศึกษาคือ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และศาสตร์ทางจิตวิทยาคือ ทฤษฎีพัฒนาจิตสังคมในการพัฒนาบุคลิกภาพ ตลอดจนใช้ศิลป์ในการเข้าถึงบุคคลที่จะเติมเต็มให้นิสิตนักศึกษาได้มีการพัฒนาในส่วนที่ผู้เรียนยังขาดหรือมีความต้องการ ทั้งนี้เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพตามอุดมคติของวิชาชีพสู่การสนองตอบต่อความต้องการของสังคมผู้ใช้ผลผลิตบัณฑิต ดังนั้นสถาบันพระบรมราชชนก โดยวิทยาลัยควรได้คำนึงถึงผู้ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยสนับสนุนองค์ความรู้ กำลังใจ กับผู้ที่ทำหน้าที่ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา และสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่สังคมเท่ากับเป็นการหว่านเมล็ดพันธุ์ออกไปเจริญงอกงาม ที่จะสะท้อนกลับมายังสถาบัน นั่นคือการสร้างชื่อเสียงให้กับสถาบันด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาติดตามผลลักษณะผู้เรียนที่ผ่านการอบรมการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการอบรมบทบาทการเป็น Facilitator ในองค์กรที่นักศึกษาปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับพยาบาลวิชาชีพที่ไม่ได้รับการอบรม
2. ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตร พยาบาลศาสตร์ (ต่อเนือง) ซึ่งเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ผ่านการทำงานมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง การกลับเข้ามาศึกษาในระบบอีกครั้ง อาจสร้างความวิตกกังวล ความเครียดจากการเรียน ความเครียดจากการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมใหม่
3. ศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาล ในบริบทและสภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมองค์กร สถาบันที่ต่างกัน เช่น นักศึกษาพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย นักศึกษาพยาบาลใน 3 เหล่าทัพ พยาบาลทหาร และตำรวจ
4. ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในการใช้เวลาว่างในหอพักกับการจัดการตนเองในการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อการพัฒนาตนเอง
5. ควรมีการวิจัยลักษณะผู้เรียนแต่ละคน ในลักษณะติดตามผลระยะยาว (long term studies) ตั้งแต่เริ่มเรียนในวิชาชีพ ปี 1 จนสำเร็จการศึกษา ในมุมมองขององค์ประกอบที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เมื่อผู้เรียนอยู่ในบรรยากาศที่อิสระ เช่น เทคนิคที่ใช้ในการเรียน ปัจจัยหรือสถานการณ์ใด ที่เป็นแบบฝึกหัด ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองโดยอิสระ